

Микола ТЮТЮННИК

Майстер виробничого навчання

ДНЗ «Ужгородський центр ПТО»

Відновлення професійної освіти в умовах воєнного стану (з досвіду роботи)

Надзвичайно важливим завданням в умовах воєнного стану є збереження, відбудова та відновлення системи професійної освіти. Насамперед необхідно адаптувати навчальні програми до реальних обставин, враховуючи потреби ринку праці, наслідки бойових дій, міграцію населення, демографічну ситуацію, релокацію промислових підприємств у кожному окремому регіоні та населеному пункті. При цьому важливо зосередитися на підготовці кваліфікованих робітничих кадрів як для потреб фронту, так і для відбудови інфраструктури та економіки країни. Для цього необхідно забезпечити безпечні умови навчання, психологічну підтримку здобувачів освіти та педагогічних працівників, а також впроваджувати онлайн-навчання для забезпечення безперервності освітнього процесу.

Вкрай важливою є визначення та класифікація пріоритетних професій, які потрібні для відбудови та стабілізації економіки в умовах війни, з урахуванням того, що ці пріоритети можуть варіюватися та змінюватися залежно від регіону, масштабу зруйнувань та потреб місцевих громад.

До таких професій належать усі професії, за якими здійснюється підготовка у ДНЗ «Ужгородський центр ПТО», а саме: слюсар зі складання металевих конструкцій, електрозварник ручного зварювання; слюсар з механоскладальних робіт, слюсар з ремонту колісних транспортних засобів; електромонтажник з освітлювання та освітлювальних мереж, слюсар-електрик з ремонту устаткування; маляр, штукатур, лицювальник-плиточник.

Усі ці професії потрібні для інфраструктури та будівництва, у тому числі й фортифікаційних споруд, відновлення мереж, роботи аварійних бригад, відновлення військової техніки, ремонту обладнання, роботи на підприємствах оборонного комплексу.

Розповім про свій досвід підготовки фахівців в умовах воєнного стану з професії електрозварник ручного зварювання на базі ДНЗ «Ужгородський центр ПТО».

Для того, щоб швидко підібрати та запустити підготовку кадрів з пріоритетної професії насамперед необхідно правильно оцінити регіональні потреби, тобто провести швидкий аналіз місцевого виробництва та інфраструктури. Після цього хороші результати показала стратегія модульної підготовки, тобто створення короткострокових програм (2 – 8 тижнів).

Підготовка кваліфікованих спеціалістів для оборонних заводів у короткий термін у воєнний час може здійснюватися через впровадження короткострокових навчальних програм, які поєднують теоретичні заняття з практичним навчанням. Важливими є скорочення термінів навчання, використання сучасних технологій та залучення досвідчених фахівців для передачі знань.

Однією з професій, якої гостро потребують у воєнний час оборонні підприємства, є професія зварника. Створення програм навчання за частковими кваліфікаціями, які фокусуються на основних навичках, необхідних для роботи на оборонних підприємствах є ефективною формою навчання в умовах сьогодення, яка дозволяє навчати здобувачів освіти окремим аспектам професії, що надає їм можливість скоріше приступити до роботи на підприємствах.

У ДНЗ «Ужгородський центр ПТО» ще у 2018 році створено навчально-практичний центр новітніх технологій зварювання, саме завдяки якому зварювальна майстерня модернізована та у ній наявне сучасне обладнання. На базі навчально-практичного центру відбуваються засідання обласних методичних секцій, стажування майстрів виробничого навчання з професії електрозварник, проводяться семінари, тренінги та майстер класи. Саме наявність сучасного обладнання та досвідчених майстрів виробничого навчання, які мають високі робітничі розряди, великий досвід роботи як на

виробництві, так і у сфері професійної освіти, наш заклад має можливість навчати як внутрішньо переміщених осіб, та і наших захисників.

На базі Ужгородського центру професійної технічної освіти проходило практичне навчання внутрішньо переміщених осіб за спеціальністю "Електрогазозварник" завдяки фінансовій підтримці UNHCR Ukraine - Агентство ООН у справах біженців в Україні. До курсу навчання долучилися 15 слухачів, які вже з першого дня навчання опановували техніку зварювання. Навчання проходило за проектом громадської організації "НЕЄМІЯ" в рамках проекту МОП "Інклюзивний ринок праці для створення робочих місць в Україні" за фінансування Міністерства закордонних справ Данії.

Теоретичне навчання слухачі пройшли в онлайн-форматі на платформі «Профтехосвіта», де розміщено адаптовані навчальні матеріали, що надає можливість навчатися з будь-якої точки, без фізичної присутності. На практичних заняттях слухачам було запропоновано інтенсивне відпрацювання навиків та вмінь.

Наведемо приклад такої програми.

Профіль
навчальної програми підготовки робітників за видом роботи:
ручне дугове зварювання простих деталей у нижньому положенні шва

Повна назва ЗП(ПТ)О	Державний навчальний заклад «Ужгородський центр професійно-технічної освіти»
Реєстраційний номер/ ідентифікаційний код ЗП(ПТ)О у ЄДЕБО	02543779/2551
Посилання на офіційний веб-сайт ЗП(ПТ)О	https://www.dnzucpto.com.ua/
Розробники освітньої програми: ПІБ, посада (представники закладу, роботодавців, місце роботи партнерів)	Микола Тютюнник – майстер виробничого навчання/ викладач професійно-теоретичної підготовки Кристина Потапова – методист
Реквізити рішення про одержання ліцензії на провадження освітньої діяльності у сфері професійної(професійно-технічної) освіти за професією, свідоцтво про атестацію на професію, свідоцтво про акредитацію кваліфікаційного центру	Наказ МОН від 08.08.2019 № 950-л

Мета навчальної програми	Формування необхідних знань, умінь, компетентностей особи для виконання робіт з ручного дугового наплавлення та зварювання металу у нижньому положенні шва під керівництвом безпосереднього керівника відповідного структурного підрозділу, або одноосібно, шляхом самозайнятості, у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності, перспектив її кар'єрного зростання та навчання впродовж життя
Потенційна посада	Електрозварник ручного зварювання
Рівень НРК	3 рівень НРК
Основа навчальної програми	Державний стандарт професійно-технічної освіти 7212.C.28.00 -2016 «Електрозварник ручного зварювання»
Вид професійної (професійно-технічної) освіти	Неформальна
Форма професійної (професійно-технічної) освіти	Інституційна (денна)
Освітній рівень вступників	- 3 числа дорослого незайнятого населення – свідоцтво про здобуття базової/повної загальної середньої освіти; - з числа працюючого населення для розширення і здобуття компетенцій за запитом підприємства – диплом/свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації за технологічно суміжною професією; - з числа здобувачів освіти, які навчаються за технологічно суміжною професією – рішення Державної кваліфікаційної комісії про присвоєння робітничої кваліфікації за технологічно суміжною професією
Загальний строк навчання (навчальні години)	98 годин
Мова (мови) навчання	Українська
Документ про завершення навчальної програми	Сертифікат про здатність виконувати ручне дугове зварювання простих деталей у нижньому положенні шва
Очікувані результати навчання (назва)	1. Підготовка металу до зварювання. 2. Здатність виконувати ручне дугове наплавлення валиків і зварювання пластин у нижньому положенні шва.
Внутрішня система якості (поточний, вихідний контроль)	Поточний контроль: тести, практичні роботи Вихідний контроль: тести, комплексна практична робота
Коротка інформація про роботодавця щодо організації практичного навчання (назва, вид економічної діяльності, № та дата угоди, термін дії).	
Вартість навчання (грн.) на особу/на групу	На 1 особу – _____,00 грн.

Можливість подальшої освіти/працевлаштування	Продовжити навчання для здобуття професійної освіти за професією 7212 «Електрозварник ручного зварювання 2 розряду» Отримати робоче місце за посадою «Електрозварник ручного зварювання»
---	---

**Структура навчальної програми
підготовки робітників за видом роботи:
ручне дугове зварювання простих деталей у нижньому положенні шва**

Код навчального модуля	Найменування компетентності та навчального модуля	Кількість годин на:		Загальна кількість годин
		теоретичні заняття	практичні заняття	
ЕРЗ-2.1	Підготовка до виконання ручного дугового зварювання, наплавлення та повітряно-дугового різання	22	16	38
ЕРЗ-2.2	Виконувати ручне дугове зварювання, наплавлення, повітряно-дугове різання простих деталей, вузлів та конструкцій	17	39	56
Вихідний контроль:				
	Тестування знань	1		1
	Комплексна практична робота		3	3
	Разом	40	58	98

На базі нашого Центру було розроблено та запроваджено в дію навчальний курс зварювальних робіт для 711 окремої бригади розмінування Державної спеціальної служби транспорту.

Підготовка зварювальників для фортифікаційних робіт передбачає навчання основ техніки зварювання, безпеки праці, а також розуміння специфіки матеріалів, які використовуються для облаштування оборонних укріплень. Це включає в себе освоєння зварювання металевих конструкцій, що є критично важливим для створення надійних фортифікацій.

Для забезпечення якісного та професійного виконання завдань наші бійці завершили навчальний курс під керівництвом досвідчених майстрів ДНЗ «Ужгородський центр професійно-технічної освіти». Склавши іспити, військовослужбовці отримали відповідні сертифікати.

У проведенні навчання зварювальним роботам нам допомагають ТОВ «Інтерхім-БТВ» (представництво німецької корпорації “Voestalpine”) та фірма «Плазматек» - український виробник зварювальних матеріалів.

У результаті такої співпраці зміцнено оборонні позиції завдяки якісно підготовленим спеціалістам.

Вкрай важливим є також забезпечення доступу для освіти переміщених осіб, тобто надання безперервного та рівного доступу до освіти незалежно від місця проживання. Для цього необхідно максимально спростити процедуру зарахування та переведення здобувачів освіти, адаптувати форми навчання та підтримки здобувачів освіти, які вимушено переїхали.

Основними принципами та напрямками дії має бути визнання навчання переселенців без дискримінації за місцем проживання, гнучкі форми навчання, що поєднують очне, дистанційне та змішане навчання та адаптивні графіки, зокрема під час повітряних тривог чи перебоїв з електроенергією.

Практичним вирішенням проблеми може бути законодавчо закріплена на час дії воєнного стану можливість переміщення здобувачів освіти між закладами та широке застосування платформ дистанційного навчання.

Вважаю вкрай позитивним кроком у цьому напрямку затвердження правил внутрішньої академічної мобільності учнів закладів професійної освіти під час воєнного стану. Відтепер учні можуть продовжити навчання в інших профтехах, водночас отримавши документ про професійну освіту того закладу, де вони навчалися.

Основними викликами для професійної освіти у воєнний час є не тільки питання безпеки та збереження інфраструктури, хоча, звісно, що ці проблеми є першочерговими та життєво важливими.

Величезний вплив має зміна потреб ринку праці, про що було зазначено вище і на яку ми повинні відповідати швидкою адаптацією програм під потреби відбудови, оборони, гуманітарних секторів. З цим викликом заклади професійної освіти здатні впоратися самотійно на сучасному етапі. Але є проблеми, які заклад самотійно вирішити не в змозі. Це є проблема зменшення

фінансування, що тягне за собою проблему збереження кадрів та матеріально-технічного забезпечення. Оплата праці педагога зараз є однією з найнижчих в регіоні. Фахівець такого рівня, як майстер виробничого навчання з високим робітничим розрядом та досвідом роботи отримує на виробництві заробітну плату у 5 – 6 разів вищу. Потреба у майстрах виробничого навчання є значною, фахівця, якій відповідає вимогам знайти дуже важко.

Також великою проблемою професійної освіти є відтік молодих людей, юнаків за кордон. Якщо виїжджають здобувачі освіти, які вже навчаються у закладі, то необхідно надати їм можливість завершити навчання за дистанційною формою, щоб зберегти контингент. Профорієнтаційна робота з випускниками шкіл має бути пріоритетною як для закладів, так і для місцевих громад, бо це майбутнє нашої країни.